

O ESCRITO SOBRE A SEYXEBRA DE FREI MARTÍN SARMIENTO: EXPOÑENTE DO SEU PENSAMENTO DA HISTORIA NATURAL

CHOUZA FERNÁNDEZ, Pura
 Facultade de Bioloxía
 Universidade de Santiago de Compostela

INTRODUCCIÓN

No panorama hispano no século XVIII –Galicia non é unha excepción– predominaba o pensamento aristotélico que, por certo, desapareceu da Historia Natural e, posteriormente, da Bioloxía moito máis tarde que doutras disciplinas como a Física.

Dentro dun grupo de persoas, que sacuden vellos prexuízos e unha abafante tradición, que preconizan incansablemente os remedios para rematar co retraso español respecto ó resto de Europa, destaca a figura de frei Martín Sarmiento, cuxa obra aínda permanece inédita en gran parte, pois como é ben sabido, o frade negouse a publicar en vida.

Para Sarmiento, a fin última das ciencias é a utilidade e a felicidade do xénero humano e, no caso da Historia Natural, será descubrir as virtudes, usos domésticos e económicos dos mixtos. Para iso, dirá, que os sistemas de clasificación non son útiles, entre outras cousas porque o seren arbitrarios crean moitas confusións.

En relación ao anterior, presento un traballo, enmarcado na Historia das Ciencias, sobre o escrito de frei Martín Sarmiento (1695-1772) titulado *Sobre el vegetable llamado Seyxebra*, relacionándoo coas ideas vixentes no século XVIII en Europa sobre botánica e historia natural.

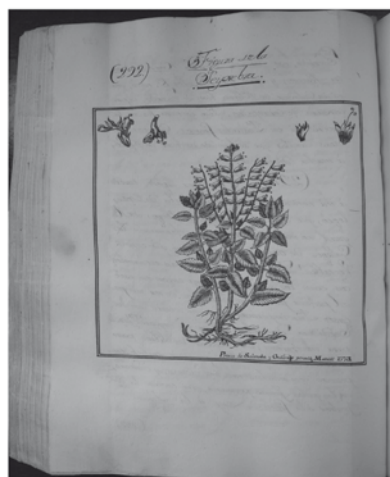

Figura da Seyxebra.

VIDA DE FREI MARTÍN SARMIENTO

Frei Martín Sarmiento –Pedro Xosé García Balboa– naceu en San Xoán de Cerdedo (Pontevedra) o 9 de marzo de 1695.

No Mosteiro de Léréz fíxose amigo do seu Mestre, P. Feijoo. Este período marca profundamente ó frade, polo que o seu amor por Galiza e Pontevedra son o eixo da súa obra.

Viaxou a Madrid para ingresar na Orde Benedictina. Feitos os votos, estudou Artes e Filosofía en Irache (Navarra) e Teoloxía en Salamanca.

Exerceu como docente en Asturias e traballou no Arquivo da Catedral de Toledo. En 1732 publicou a *Demostración Crítico-Apologetica* en defensa de Feijoo e en contra do galenismo e aristotelismo da época; esta é a única obra publicada polo frade.

Realizou tres viaxes a Galiza. Na derredeira viaxe, percorreu case toda a súa xeografía, portos Galegos, mosteiros e conventos, da que xurdiu o escrito *Sobre el vegetable llamado Seyxebra*.

Volveu ao Mosteiro de S. Martín, onde levou unha rutinaria vida, na cal recibiu visitas de personaxes de diversa condición social e intelectual. Estivo traballando e estudando incansablemente nunha inmensa cela na que almacena cinco mil setecentos volumes, segundo consta no catálogo do seu manuscrito, e da que non sae máis de tres días ao ano. Dispoñía tamen dun telescopio, un microscopio dos máis avanzados da época, unha balanza... Realizaba experimentos de botánica nas macetas que adornaban as súas fiestras, para os que mandaba traer sementes galegas.

O 7 de decembro de 1772 morreu no Mosteiro de S. Martín de Madrid a os setenta e sete anos; pero a o igual que acontece con parte da súa obra, todos os intentos de recuperar os seus restos non deron resultado.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- SARMIENTO, Fr. M. Discurso Crítico-Botánico sobre el Vegetable llamado Seyxêbra. Colección Medina-Sidonia, Tomo XI, fol. 424r-711v.
- A. LIRES, Mari, “A Ciencia no século XVIII: Fr. Martín Sarmiento (1695-1772), unha figura paradigmática” Universidade de Vigo, 1998.
- DOSIL, Francisco Javier, “A natureza no pensamento ilustrado de Frei Martín Sarmiento: a súa visión da botánica e da conservación dos recursos pesqueiros”, en: VALLE, Xosé Carlos (ed.) *Frei Martín Sarmiento (1695-1772)*, Museo de Pontevedra, 2002, 103-116.